

HBO-VERPLEEGKUNDIGEN HET MEEST POSITIEF OVER HUN COMPETENTIES BIJ VERSLAGLEGGING: TABELLEN.

Kim de Groot, Anke de Veer, Wolter Paans en Anneke Francke

CONTACT

NIVEL
K. de Groot, MSc RN
Postbus 1568
3500 BN Utrecht
030 2729651
k.degroot@nivel.nl

AFKORTINGEN IN TABELLEN

ZKH	ziekenhuis
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
GZ	zorg voor mensen met een beperking
TZ	thuiszorgorganisatie
IO	intramurale ouderenzorg
HA	huisartsenpraktijk

HET ONDERZOEK IN HET KORT

Eind 2016 ontvingen 2154 verpleegkundigen en verzorgenden van het landelijke NIVEL Panel Verpleging & Verzorging een online vragenlijst over verpleegkundige en verzorgende verslaglegging en overdracht. Er zijn 908 vragenlijsten ingevuld (respons 42%).

De analyses zijn uitgevoerd met Stata 14.0. We spreken van statistisch significant als $p < .05$.

Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van de herziening van de landelijke richtlijn 'Verpleegkundige en verzorgende verslaglegging', met subsidie van ZonMw – Ontwikkeling van Kwaliteitsstandaarden.

KENMERKEN ONDERZOEKSGROEP

Tabel 1 Kenmerken respondenten (percentages)

Kenmerk	totaal (n=908)
Geslacht	
vrouw	89,9
man	10,1
Leeftijd	
35 jaar en jonger	12,6
36-45 jaar	16,2
46-55 jaar	36,9
56-65 jaar	34,4
Zorgsector	
ziekenhuis	17,6
geestelijke gezondheidszorg	9,1
zorg voor mensen met een beperking	3,4
thuiszorgorganisatie	39,8
intramurale ouderenzorg	15,5
huisartsenpraktijk	14,5
Opleidingsniveau	(n=902)
hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundige	39,8
mbo-opgeleide verpleegkundige	35,0
verzorgende	25,2

VERGELIJKING ONDERZOEKSGROEP MET LANDELIJKE POPULATIE

De onderzoeksgroep verschilt in opleidingsniveau en verspreiding over de zorgsectoren van de landelijke verdeling van alle verpleegkundigen en verzorgenden in Nederland. Zo zijn verpleegkundigen en verzorgenden werkzaam in thuiszorgorganisaties oververtegenwoordigd in de onderzoeksgroep. Bij de analyses voor tabellen 2 en 3 is voor dit verschil gecorrigeerd door het toepassen van een weegfactor. De gewogen totalen geven de uitkomsten weer voor de gehele landelijke populatie van verpleegkundigen en verzorgenden.

De gegevens uit dit tabellenboek mogen worden gebruikt met bronvermelding: Groot, K. de, Veer, A.J.E. de, Paans, W., Francke, A.L. Hbo-verpleegkundigen het meest positief over hun competenties bij verslaglegging: tabellen. Utrecht: NIVEL, 2017.

U vindt deze publicatie en andere publicaties op www.nivel.nl/panelvenv

VERSLAGLEGGING EN OVERDRACHT

In de vragenlijst stond deze toelichting over de verslaglegging en overdracht:
"Verslaglegging heeft te maken met het proces van het vastleggen van gegevens over de zorg en welke gegevens daarbij vastgelegd worden.
Overdracht heeft te maken met het vastleggen van de gegevens van het zorgproces voorafgaand aan de overplaatsing van de cliënt."

VERPLEEGKUNDIG PROCES

In de vragenlijst stond deze toelichting over het verpleegkundig proces:
"Het verpleegkundig proces bestaat uit de volgende onderdelen: gegevensverzameling, zorgproblemen/verpleegkundige diagnoses, zorgplan (met zorgdoelen en interventies), voortgangsrapportages en evaluaties."

MANIER VAN STRUCTUREREN GEGEVENS BIJ VERSLAGLEGGING ZORG

Tabel 2 Dossier omvat onderdelen van verpleegkundig proces (percentages)

Werkt u met een dossier dat de onderdelen van het verpleegkundig proces omvat?	totaal (n=908)	gewogen totaal
ja	77,5	80,2
nee	4,9	4,1
gedeeltelijk, één of meer onderdelen ontbreken	16,7	13,7
weet ik niet	1,0	2,0

Tabel 3 Manier voor structureren gegevens bij verslaglegging van de zorg, uitgesplitst naar zorgsector (percentages)

Op welke manier structureert u gegevens bij de verslaglegging over de zorg?	ZKH (n=158)	GGZ (n=83)	GZ (n=30)	TZ (n=360)	IO (n=140)	HA (n=132)	totaal (n=903)	gewogen totaal
Gordon	40,5	28,9	6,7	8,3	8,6	12,9	16,5	19,0
Omaha System	0,6	0	3,3	70,6	10,0	2,3	30,2	15,9
Normen van Verantwoorde zorg	1,9	2,4	3,3	6,4	25,0	3,0	7,5	10,9
NANDA-NIC-NOC	12,7	13,3	0	14,4	5,0	5,3	10,7	8,4
andere manier	31,0	39,7	50,0	3,9	21,4	81,1	27,4	24,6
weet ik niet	22,2	21,7	40,0	10,6	35,7	7,6	18,1	28,4
totaal*	108,9	106,0	100,0	114,2	105,7	112,2	110,4	107,2

* Respondenten konden meerdere antwoorden aangeven, waardoor totaal percentage hoger ligt dan 100%

Vrijwel alle verpleegkundigen en verzorgenden (94%) werken met een dossier dat het verpleegkundig proces geheel of gedeeltelijk omvat (tabel 2). De manier waarop gegevens worden gestructureerd tijdens de verslaglegging varieert per zorgsector (tabel 3). Gordon wordt vooral genoemd door verpleegkundigen en verzorgenden werkzaam in ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg en huisartsenpraktijken. Door verpleegkundigen en verzorgenden werkzaam in de intramurale ouderenzorg wordt de Normen van verantwoorde zorg het meeste genoemd en in de thuiszorg is dit het Omaha System. Naast deze classificatiesystemen en ordeningen weet bijna drie op de tien respondenten (28%) niet welk classificatiesysteem of ordening zij gebruiken. Ook geeft een kwart van de respondenten (25%) aan een andere manier te gebruiken. Zo wordt door de verpleegkundigen werkzaam in huisartsenpraktijken veelal met een huisartseninformatiesysteem (HIS) gewerkt.

ERVARINGEN MET CLASSIFICATIESYSTEMEN OF ORDENINGEN

De volgende analyses zijn gebaseerd op een selectie van de respondenten, namelijk iedereen die bij de verslaglegging gegevens structureert met behulp van Gordon, Omaha System, Normen van verantwoorde zorg (vier domeinen) of NANDA-NIC-NOC. Hiervoor is gekozen aangezien dit landelijk erkende classificatiesystemen en/of ordeningen zijn. Het aantal respondenten dat aan deze selectie voldoet is 452, ofwel 49,7% van de totale respondenten.

Tabel 4a Ervaring met werkwijze structureren gegevens, uitgesplitst naar manier van structureren (percentages)

Vindt u het structureren van gegevens aan de hand van de door u gekozen manier een prettige werkwijze?	Gordon (n=107)	Omaha System (n=229)	Normen van verantwoorde zorg (n=44)	NANDA-NIC-NOC (n=70)	totaal (n=450)
helemaal niet of enigszins	25,2	17,0	20,5	21,4	20,0
in redelijke mate	35,5	36,7	54,6	42,9	39,1
in hoge mate of volledig	39,3	46,3	25,0	35,7	40,9
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(6)=11.0597, p=0.087

Tabel 4b Ervaring met werkwijze structureren gegevens, uitgesplitst naar opleidingsniveau (percentages)

Vindt u het structureren van gegevens aan de hand van de door u gekozen manier een prettige werkwijze?	hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundige (n=179)	mbo-opgeleide verpleegkundige (n=148)	verzorgende (n=123)	totaal (n=450)
helemaal niet of enigszins	18,4	23,0	18,7	20,0
in redelijke mate	33,0	38,5	48,8	39,1
in hoge mate of volledig	48,6	38,5	32,5	40,9
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(6)=10.5784, p=0.032

De meeste zorgverleners (80%) geven aan dat zij het structureren van gegevens op basis van de eerder aangegeven classificatiesystemen of ordeningen een redelijke tot volledig prettige werkwijze vinden (tabel 4a). Hierbij zijn geen statistisch significante verschillen tussen de verschillende classificatiesystemen en ordeningen. Wanneer we de ervaringen vergelijken van de zorgverleners met verschillende opleidingsniveaus, dan zijn wel statistisch significante verschillen zichtbaar (tabel 4b). Hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundigen noemen het meest dat zij hun manier van structureren een prettige werkwijze vinden. Dit wordt het minst genoemd door de verzorgenden.

COMPETENTIE VERPLEEGKUNDIG PROCES

Tabel 5a Ervaren competentie met verslaglegging in aansluiting bij het verpleegkundig proces, uitgesplitst naar classificatiesysteem of ordening (percentages)*

Voelt u zich competent (bekwaam) voor verslaglegging in aansluiting bij het verpleegkundig proces/methodisch werken?	Gordon (n=105)	Omaha System (n=223)	Normen van verantwoorde zorg (n=41)	NANDA-NIC-NOC (n=70)	totaal (n=439)
helemaal niet of enigszins	2,9	4,9	7,3	5,7	4,8
in redelijke mate	18,1	27,8	31,7	21,4	24,8
in hoge mate of volledig	79,1	67,3	61,0	72,9	70,4
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(6)=7.3252, p=0.292

* Respondenten die aangeven dat deze taak niet van toepassing is op hun werksituatie zijn niet meegenomen in de analyse (n=9)

Tabel 5b *Ervaren competentie met verslaglegging in aansluiting bij het verpleegkundig proces, uitgesplitst naar opleidingsniveau (percentages)**

Voelt u zich competent (bekwaam) voor verslaglegging in aansluiting bij het verpleegkundig proces/methodisch werken?	hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundige (n=178)	mbo-opgeleide verpleegkundige (n=144)	verzorgende (n=117)	totaal (n=439)
helemaal niet of enigszins	1,1	4,9	10,3	4,8
in redelijke mate	13,5	23,6	43,6	24,8
in hoge mate of volledig	85,4	71,5	46,2	70,4
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(8)=53.6974, p=0.000

* Respondenten die aangeven dat deze taak niet van toepassing is op hun werksituatie zijn niet meegenomen in de analyse (n=9)

De meeste zorgverleners voelen zich competent om verslaglegging in aansluiting bij het verpleegkundig proces uit te voeren (tabel 5a). Dit geldt ongeacht de classificatiesystemen of ordeningen die de zorgverleners gebruiken. Er zijn wel statistisch significante verschillen tussen zorgverleners met verschillende opleidingsniveaus (tabel 5b). Vooral de hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundigen voelen zich competent. Dat geldt minder voor de verzorgenden.

COMPETENTIE CLASSIFICATIESYSTEEM

Tabel 6a *Ervaren competentie met werken met een classificatiesysteem, uitgesplitst naar classificatiesysteem of ordening (percentages)**

Voelt u zich competent (bekwaam) om te werken met een classificatiesysteem?*	Gordon (n=89)	Omaha System (n=208)	Normen van verantwoorde zorg (n=35)	NANDA-NIC-NOC (n=65)	totaal (n=397)
helemaal niet of enigszins	19,1	17,8	22,9	10,8	17,4
in redelijke mate	30,3	22,6	34,3	33,9	27,2
in hoge mate of volledig	50,6	59,6	42,9	55,4	55,4
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(6)=8.0906, p=0.232

* Respondenten die aangeven dat deze taak niet van toepassing is op hun werksituatie zijn niet meegenomen in de analyse (n=50)

Tabel 6b *Ervaren competentie met werken met een classificatiesysteem, uitgesplitst naar opleidingsniveau (percentages)**

Voelt u zich competent (bekwaam) om te werken met een classificatiesysteem?	hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundige (n=169)	mbo-opgeleide verpleegkundige (n=127)	verzorgende (n=101)	totaal (n=397)
helemaal niet of enigszins	10,1	18,9	27,7	17,4
in redelijke mate	14,8	34,7	38,6	27,2
in hoge mate of volledig	75,2	46,5	33,7	55,4
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(8)=50.9214, p=0.000

* Respondenten die aangeven dat deze taak niet van toepassing is op hun werksituatie zijn niet meegenomen in de analyse (n=50)

Ruim de helft van de zorgverleners voelt zich competent om te werken met een classificatiesysteem (tabel 6a). Hierbij zijn geen significante verschillen gevonden tussen gebruikers van de verschillende classificatiesystemen. Er zijn wel statistisch significante verschillen gevonden als het gaat om het opleidingsniveau van de zorgverleners (tabel 6b). De meeste hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundigen voelen zich competent om te werken met een classificatiesysteem. Dit geldt minder voor de mbo-opgeleide verpleegkundigen en de verzorgenden.

COMPETENTIE GESTRUCTUREERDE VERPLEEGPLANNEN

Tabel 7a Ervaren competentie met werken met gestructureerde verpleegplannen, uitgesplitst naar classificatiesysteem of ordening (percentages)*

Voelt u zich competent (bekwaam) om te werken met gestructureerde verpleegplannen?*	Gordon (n=99)	Omaha System (n=225)	Normen van verantwoorde zorg (n=42)	NANDA-NIC-NOC (n=67)	totaal (n=433)
helemaal niet of enigszins	11,1	4,0	4,8	3,0	5,5
in redelijke mate	15,2	21,3	26,2	23,9	20,8
in hoge mate of volledig	73,7	74,7	69,1	73,1	73,7
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(6)=9.9396, p=0.127

* Respondenten die aangeven dat deze taak niet van toepassing is op hun werksituatie zijn niet meegenomen in de analyse (n=14)

Tabel 7b Ervaren competentie met werken met gestructureerde verpleegplannen, uitgesplitst naar opleidingsniveau (percentages)*

Voelt u zich competent (bekwaam) om te werken met gestructureerde verpleegplannen?	hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundige (n=174)	mbo-opgeleide verpleegkundige (n=140)	verzorgende (n=119)	totaal (n=433)
helemaal niet of enigszins	3,5	6,4	7,6	5,5
in redelijke mate	12,1	23,6	30,3	20,8
in hoge mate of volledig	84,5	70,0	62,2	73,7
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Chi2(8)=19.6135, p=0.001

* Respondenten die aangeven dat deze taak niet van toepassing is op hun werksituatie zijn niet meegenomen in de analyse (n=14)

Bijna driekwart (74%) van de zorgverleners voelt zich competent om te werken met verpleegplannen (tabel 7a). Hierbij zijn geen significante verschillen gevonden tussen gebruikers van de verschillende classificatiesystemen of ordeningen. Er zijn wel statistisch significante verschillen tussen zorgverleners met verschillende opleidingsniveaus (tabel 7b). Vooral de hbo/hbo+-opgeleide verpleegkundigen voelen zich vaker competent dan de mbo-opgeleide verpleegkundigen en verzorgenden.